

Pajzsmirigygöbök

A göbös strúma nagyon gyakori betegség, előfordulása az életkorral növekszik, 70 éves korra az egyébként egészséges egyének felének ultrahanggal kimutatható pajzsmirigygöbje van. Nőknél gyakrabban kell számítani göbös strúma kialakulására. A göbök túlnyomó része klinikai jelentőség nélküli, 1 cm-nél kisebb eltérés.

Jódhiányos területen (Magyarország 80%-a mérsékelten jódhiányos) a göbös strúma gyakoribb, mint a jó jódelettartottságú régiókban. A jódhiány miatt már gyermekkorban megnagyobbodhat a pajzsmirigy. A jódhiány évtizedeken át érvényesülő serkentő hatása következtében a pajzsmirigy göbössé válik, idősebb életkorban pedig túlműködő göbök alakulnak ki.

Göbök képében jelentkeznek a pajzsmirigy jó- és rosszindulatú daganatai is. A pajzsmirigygöb ritkán (kb. 5%-ban) rosszindulatú. A kivizsgálás célja a rosszindulatú göbök kiválasztása.

Kivizsgálás, követés

A nyakon növekvő göböt gyakran a beteg észleli először, véletlen leletként. Előfordul, hogy a göb nyelési panaszt vagy háton fekvő helyzetben köhögési ingert okoz, ilyenkor általában már tetemes méretű. Szűrővizsgálat során a pajzsmirigygöböt tapinthatja a háziorvos, vagy belgyógyász, fül-orr-gégész szakorvos. Máskor a nyaki erek ultrahangvizsgálata során mellékleletként írják le. Fájdalmat ritkán okoz, elsősorban akkor, ha hirtelen bevérvizik.

Tapintható pajzsmirigygöb vagy ennek gyanúja esetén ultrahangvizsgálatot kell végezni és vizsgálni kell a pajzsmirigy működését. Az ultrahang pontosan leírja a göb(ök) méretét, szerkezetét, esetleg nyaki nyirokcsomók jelenlétét, de nem alkalmas annak eldöntésére, hogy a göb jó- vagy rosszindulatú-e. Erre a citológiai vizsgálat szolgál, ame-

lyet 1 cm-nél nagyobb göbök esetében indokolt elvégezni. A vizsgálat vékony tűvel vett mintából történik, a mintavétel gyors és fájdalomtalan. Ha a citológiai lelet nem indokol mütétet, akkor fél-egy év múlva ajánlatos ultrahanggal ellenőrizni a göb méretét.

Ha a göb nem nő az évek során, az ultrahangos követést fel lehet függeszteni. Továbbra is szükséges azonban az időszakos tapintás. Ha a mintavétel elégtelen vagy nem informatív, újabb próbálkozás eredményes lehet. A pajzsmirigyműködés megítélésére a kezelőorvos TSH-meghatározást kér. Kóros TSH-szint esetén a pajzsmirigyhormonokat is mérni kell. Korábban rutinszerűen elvégezték az 1 cm feletti göbök izotópos vizsgálatát, amely tájékoztatást adott a kérdéses göb működéséről. A göbök 90%-a azonban az izotópos vizsgálat során nem működőnek, „hidegnek” bizonyul. A göb hideg volta alapvetően nem befolyásolja a rosszindulatúság valószínűségét. Lényegesen csökkenti azonban a rosszindulatú folyamat esélyét a göb fokozott izotópfelvétele („forró göb”). A forró göb szinte sohasem rosszindulatú, viszont gyakorta pajzsmirigy-túlműködést okoz. Az izotópos vizsgálat inkább csak pajzsmirigy-túlműködés esetén indokolt.

Kezelési lehetőségek

A pajzsmirigygöbök gyógyszerrel nem gyógyíthatók. Jód pótlás csak fiatalokban indokolt, 40 éves kor felett hatástalan, sőt káros is lehet, mert

A pajzsmirigyultrahang kimutatja a látható, tapintható duzzanatot nem okozó göböket

pajzsmirigy-túlműködést okozhat. Az egyébként normális pajzsmirigyműködés mellett a göbnövekedés gátlására adott pajzsmirigyhormon-pótlás hatástalannak bizonyult. A göbök többsége nem igényel beavatkozást, csak a beteg követésére van szükség.

Mütét akkor indokolt, ha a citológiai vizsgálat rosszindulatú betegség gyanúját veti fel, vagy ha a pajzsmirigy olyan nagyra nőtt, hogy a környező szerveket nyomja, pl. szűkíti a légcsövet. Szükség lehet a sebészi megoldásra akkor is, ha egy vagy több göb gyorsan és/vagy túl nagyra nőtt (3 cm-nél nagyobb).

A túlműködő pajzsmirigygöbök radioaktív jóddal nagyon jó hatásokkal kezelhetők, megszűnik a túlműködés és csökken a göbméret. Speciális esetekben a normálisan működő pajzsmirigy méretének csökkentésére is alkalmas a radiojód-kezelés.

Dr. Mezösi Emese

Ez a tájékoztató nem helyettesíti az orvosi kezelést. A betegek számára készített másolatoktól eltekintve felhasználása csak a kiadó írásos hozzájárulása nyomán engedélyezett.